Advies

Voorontwerp BRV – Beleidskader Water

Advies over het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) – Beleidskader "Ruimte voor Water"

Datum goedkeuring Minaraad:	**19/11/2026**
Volgnummer	2026 | 29
Coördinator + e-mailadres	Beatrijs De Wilde, beatrijsdewilde@gmail.com
Co-auteur + e-mailadres	Annick Lamote, alamote@serv.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel 2
Krachtlijnen 3
Procesbeschrijving 5
Adviesgedeelte 6
1 Instrumentarium 11
2 Ontharding 14
3 Natte natuur 17
4 Financiering 18
5 Overige aanbevelingen 19
Bibliografie 20

Krachtlijnen

Doordat het onmogelijk is een beleidskader binnen het BRV volledig op zichzelf te zien, wordt de disclaimer toegevoegd dat de strategische adviesraden de bij hun werking naar benaming meest aanleunende thematische beleidskaders hebben besproken, maar dat zulks niet maakt dat er overkoepelend of in het samenspel tussen verschillende beleidskaders geen opmerkingen zijn. Die oefening moest echter in de eerste plaats reeds in het BRV vertaald zijn, en waarin het tot op heden in gebreke blijft

SERV en Minaraad zien het beleidskader Ruimte voor Water als belangrijke stap naar een klimaatbestendige ruimtelijke ordening, met een noodzakelijke omslag van **een afvoerlogica naar een sponslogica**.

Ze benadrukken dat het **water- en bodemsysteem vroegtijdig en systematisch mee richting moet geven aan ruimtelijke keuzes**. Watersysteemkennis moet daarbij worden ingezet op een moment waarop fundamentele keuzes over locatie en ontwikkeling nog openliggen. De **samenhang met andere ruimtelijke ambities**, zoals verdichting en kernversterking, moet explicieter worden uitgewerkt. Ook de ruimtelijke impact van de ambities vraagt een betere onderbouwing. Een **ruimtelijke begroting** moet de verschillende ruimteclaims en hun cumulatieve gevolgen voor het landgebruik in beeld brengen, met aandacht voor onder meer landbouw, natuur, wonen en economische activiteiten.

Waterbeschikbaarheid moet daarbij niet alleen als beperkende randvoorwaarde worden beschouwd, maar ook als ontwikkelingskans, door ruimte te creëren voor lokale opvang, infiltratie, buffering, opslag en hergebruik. Ook de relatie met de doelstellingen voor **waterkwaliteit** moet explicieter worden uitgewerkt.

Om de ambities waar te maken is een **daadkrachtige inzet van het beschikbare instrumentarium nodig,** aangevuld met voldoende uitvoeringscapaciteit, handhaving en financiële middelen. De raden pleiten voor een **gebiedsgerichte aanpak** waarbij maatregelen worden afgestemd op de kenmerken van het watersysteem en de lokale context.

Grondmobiliteit en andere instrumenten moeten gericht worden ingezet om ruimte voor water te creëren. Ook voor **duurzaam grondwaterbeheer** moet de beschikbare kennis worden vertaald in concrete beleidskeuzes.

Ontharding moet prioritair worden ingezet waar zij de **grootste meerwaarde** voor het watersysteem oplevert. Waar verdichting wordt nagestreefd, moet tegelijk vooraf worden bepaald welke private, collectieve en publieke waterinfrastructuur daarvoor nodig is.

Voor **natte natuur en veenherstel** vragen de raden concrete en onderbouwde doelstellingen en de realisatie van de doelstelling van 20.000 ha natte natuur tegen 2030, met aandacht voor de ruimtelijke gevolgen en een gericht flankerend beleid voor betrokken eigenaars en gebruikers. Ook het blijvende beheer, de financiering en de verantwoordelijkheden moeten helder worden geregeld.

Tot slot vragen de raden om de kosten van de ruimtelijke transitie en de bijbehorende vergoedingen te ramen en hiervoor na te denken over een **sluitende financiering**. Ook de hervorming van het **beheer van de onbevaarbare waterlopen** blijft nodig om de omslag van waterloopbeheer naar een samenhangend watersysteembeheer te maken.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	**15 september 2026**
Naam adviesvrager + functie	**Jo Brouns, Vlaams minister van Omgeving**
Rechtsgrond van de adviesvraag	**Artikel 4, van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van nadere regels voor de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen en tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering in het kader van de regeling van de ruimtelijke beleidsplanning.**
Adviestermijn	**Tot uiterlijk 24 november.**
Samenwerking	**Met de SERV (voor het beleidskader water).**
Overlegcommissie	**Werkgroep water en ruimte**
Betrokken experten	**Geen.**
Vergaderingen: soort + datum	– **WG Water (digitaal) op 21 oktober 2026.** – **WG Water (hybride) op 29 oktober 2026.** – **WG Water (hybride) op 6 november 2026.** – **WG Water (digitaal): amendementenzitting 18 november 2026.**

De Minaraad ontving de adviesvraag over het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen op 15 september 2026. Het Departement Omgeving organiseerde op 2 oktober een webinar en op 21 oktober een overlegmoment voor de leden van de adviesraden.

Dit deel van de advisering van de Minaraad over het voorontwerp BRV focust op het beleidskader ‘Ruimte voor water’.

De werkgroep water kwam drie keer samen om een ontwerptekst te bespreken. Ten slotte kwam zij een laatste keer samen om amendementen op de tekst te bespreken.

Het advies werd goedgekeurd op de Minaraad van 19 november 2026, , naast adviezen over de Beleidskaders inzake Biodiversiteit en inzake Energie.

De aanbevelingen in dit advies zijn het resultaat van een samenwerking met de SERV en stemmen om die reden overeen met de aanbevelingen in het SERV-advies die betrekking hebben op het beleidskader ‘Ruimte voor water’.

Adviesgedeelte

Doordat het onmogelijk is een beleidskader binnen het BRV volledig op zichzelf te zien, moet de disclaimer gevoegd worden dat de strategische adviesraden de bij hun werking naar benaming meest aanleunende thematische beleidskaders hebben besproken, maar dat zulks niet maakt dat er overkoepelend of in het samenspel tussen verschillende beleidskaders geen opmerkingen zijn. Die oefening moest echter in de eerste plaats reeds in het BRV vertaald zijn, en waarin het tot op heden in gebreke blijft.

[1] **Algemene appreciatie**. De raden onderschrijven de uitgangspunten van het beleidskader Ruimte voor water en de vier strategieën die dienen om deze visie te operationaliseren:

- (1) het watersysteem is sturend voor ruimtelijke ordening,
- (2) de verharding in balans houden,
- (3) droogteaanpak als motor voor toekomstgerichte sponslandschappen en
- (4) herstel van watergebonden natuur en ecologische verbindingen.

Het beleidskader bevat een belangrijke paradigmaverschuiving van een afvoerlogica naar een sponslogica. De raden vinden dit een belangrijke en positieve evolutie. Zij zijn tevens tevreden dat hun advies[1] over de conceptnota gedeeltelijk doorgewerkt heeft in het voorliggende beleidskader.

[2] **Water als mee sturend principe voor ruimtelijke ontwikkeling**. De raden onderschrijven dat het fysische water- en bodemsysteem een richtinggevend uitgangspunt moet vormen voor ruimtelijke ontwikkeling. Daarbij vormt het goed functioneren van het water- en bodemsysteem een ecologische ondergrens waarbinnen ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden afgewogen. De mate waarin dit sturend doorwerkt, kan echter verschillen naargelang de aard van het risico, de ruimtelijke context en de betrokken functies.

- In gebieden waar waterveiligheid, overstromingsrisico's of structurele waterbeschikbaarheid in het gedrang komen, kan het watersysteem een doorslaggevende rol spelen.
- In andere situaties is een onderbouwde afweging nodig tussen waterdoelstellingen en andere maatschappelijke belangen, zoals natuur, landbouw, wonen en economische ontwikkeling.

Laat het water- en bodemsysteem in samenhang met de overige principes van het ruimtelijk kompas vroegtijdig doorwerken in ruimtelijke keuzes. De raden wezen in hun advies over de conceptnota reeds op de uitdaging om het fysisch systeem als sturend principe te operationaliseren. Zij vroegen daarbij om de beschikbare kennis over uitdagingen en kansen voor het watersysteem te vatten in bestaande en toekomstige instrumenten en processen, niet alleen om schade aan het watersysteem

[1] Minaraad en SERV (2025) – Advies conceptnota BRV, pp. 17-21.

te voorkomen, maar ook om het gericht te herstellen en koppelkansen en gewenste ontwikkelingen te faciliteren.[2] Het beleidskader wil hieraan uitvoering geven, onder meer door onder 3.1.2 watersysteemkennis proactief in te zetten.[3]

De raden ondersteunen deze ambitie en benadrukken het belang van verdere operationalisering ervan in de ruimtelijke beleidsvorming. Ze vragen om expliciet te verzekeren dat kennis over water- en bodemsysteem reeds in een vroeg stadium van het ruimtelijk beleidsproces meegenomen wordt op een moment waarop fundamentele keuzes over locatie en ontwikkeling nog openliggen. Nederlandse praktijkervaring met de operationalisering van water en bodem als richtinggevend principe leert dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de nodige ruimte voor een veerkrachtig watersysteem kunnen beperken wanneer ruimteclaims niet tijdig met het water- en bodemsysteem worden geconfronteerd.[4] Het gaat daarbij om de samenhang tussen ruimteclaims als wonen, industrie, landbouw, natuur en infrastructuur en de ruimte die het systeem nodig heeft voor onder meer waterberging, waterinfiltratie, waterafvoer en het herstel van natuurlijke waterfuncties.

Onderdeel 3.1.2. specificeert niet expliciet in welk beleidsstadium dit proactief inzetten van watersysteemkennis dient te gebeuren, maar werkt die proactieve inzet vooral uit vanuit initiatiefnemers en ruimtelijke ontwikkelingen die reeds in voorbereiding zijn, eerder dan vanuit een voorafgaand stadium waarin fundamentele ruimtelijke keuzes nog openliggen.

De raden vragen dit onderdeel in die zin te specificeren en deze vroegtijdige doorwerking van watersysteemkennis in de ruimtelijke beleidsvorming te verzekeren. Op deze manier kan de weerbaarheid van het watersysteem op lange termijn vroegtijdig, met respect voor de goede toestand (kwaliteit, kwantiteit en structuur), zoals opgenomen in de kaderrichtlijn water en in samenhang met de overige principes van het ruimtelijk kompas worden betrokken in de ruimtelijke afweging, waarbij naargelang de aard van het risico en de fysieke systeemkenmerken verschillende principes mee sturend kunnen zijn. Dit draagt tevens bij aan de rechtszekerheid.

Concreet betekent dit dat watersysteemkennis niet alleen proactief wordt ingezet bij de uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook voorafgaand daaraan mee richting geeft aan de keuzes over welk ruimtegebruik en welke ontwikkelingen op een bepaalde plek wenselijk zijn. Zo kan het water- en bodemsysteem daadwerkelijk vroegtijdig mee sturend zijn. Dit vraagt om de beschikbare systeemkennis (zoals de watersysteem- en doorgrondkaart) systematisch te hanteren bij de opmaak van ruimtelijke beleidsplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en gebiedsprogramma's, waarbij het principe van *'voorkomen boven mitigeren en compenseren'* mee sturend is bij locatiekeuzes.

---

[2] Minaraad en SERV (2025) – Advies conceptnota BRV, §46.

[3] P. 15 Voorontwerp BRV, beleidskader water.

[4] College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (2026) – Water en bodem als basis: 12 lessen uit de regio, '*4. Ademruimte behouden en creëren*', p. 9.

[3] **Extra aandachtspunten bij het beleidskader.** De raden appreciëren de brede blik van het beleidskader op de waterproblematiek in Vlaanderen. Hieronder stippen zij niettemin een aantal zaken aan die nog meer aandacht verdienen in het beleidskader:

- De link met de **drinkwatervoorziening** wordt momenteel nog te weinig gelegd.
- De raden menen dat de **algemene principes van het BRV** – zoals vastgelegd in de strategische visie – onvoldoende lijken door te werken in het beleidskader water. Om de drie transformatieopgaves te verwezenlijken zal moeten worden ingezet op verdichting en verweving. De nood aan verdichting en verweving enerzijds en de doelstellingen in het beleidskader water anderzijds zijn evenwel onvoldoende op elkaar afgestemd. Bijkomende bebouwing en een hogere bevolkingsdichtheid hebben gevolgen voor de benodigde infiltratie- en bufferruimte en de vereiste rioleringscapaciteit. Verweving van functies kan gevolgen hebben voor de waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit, maar ook kansen bieden voor gezamenlijk waterbeheer en waterhergebruik. De versterking en het behoud van stedelijke natuur kan een belangrijke rol spelen bij de verzoening tussen ruimte voor waterberging, waterveiligheid en verdichting.[5] De raden vragen om deze relaties, kansen en potentiële spanningsvelden explicieter uit te werken in het beleidskader. Tevens vragen de raden om de doelstellingen voor stedelijke gebieden inzake vergroening zoals opgelegd in de Natuurherstelverordening en de daaruit voortvloeiende noodzaak aan aangepaste watervoorziening in stedelijke gebieden, mee op te nemen in het beleidskader water.
- De raden menen dat de rol van de **provincies** in het waterloopbeleid en -beheer nog onvoldoende is meegenomen in het beleidskader water.
- De raden merken op dat **grensoverschrijdende samenwerking**, in het bijzonder met Wallonië en Brussel, nog niet aan bod komt in het beleidskader. Zij vragen om dit – waar nuttig – mee te nemen bij de uitwerking van het beleidskader water.
- De raden vragen aandacht voor de samenhang tussen **de LULUCF-doelstellingen** en het waterbeleid. Naast de bijdrage aan koolstofopslag, kan het verhogen van het organische-stofgehalte in landbouwbodems evenzeer bijdragen aan een betere waterinfiltratie en -berging. Ook de bescherming van grasland dient deze doelen.[6] Dit omvat prioritair ook een aangepast beheer dat verdroging en vrijkomen van klimaatgassen op bestaande vernatte gebieden kan tegengaan, rekening houdend met steeds extremere klimaatomstandigheden.
- Verder valt het de raden op dat de **aanbevelingen** voortvloeiend uit de **Klankbordgroep van Hans Bruyninckx** niet worden vermeld in het beleidskader water en geen doorwerking lijken te hebben. Ze vragen om deze aanbevelingen – waar relevant voor het BRV – mee te nemen bij de uitwerking van het beleidskader water.

[5] In hun advies over het Natuurherstelplan, benadrukten de raden reeds het belang van stedelijke natuur bij de implementatie van ruimtelijk beleid. Zie: Minaraad, SERV, SALV en SARO (2026) – Advies Ontwerp-Natuurherstelplan, §34.

[6] In zijn advies rond de actualisering van het VEKP vroeg de Minaraad reeds naar verbetering van de bescherming van grasland. Zie §16, Advies (2023) Minaraad - Actualisering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030, deel LULUCF).

[4] **Hanteer een open vizier wanneer de kosten en baten in beeld worden gebracht van ruimtelijke keuzes**. De raden vinden het een goed idee om de kosten en baten van ruimtelijke keuzes in kaart te brengen. Zij wijzen daarbij op enkele aandachtspunten die kunnen bijdragen aan een brede benadering van deze kosten-batenanalyse:

- De impact op landbouw – zowel wat betreft grondgebruik als wat betreft gewassen en bedrijfsvoering – en voedselvoorziening.
- De kosten en baten van natuurherstel, niet alleen in het licht van waterveiligheid, maar ook in het licht van droogte, waterzuivering en waterkwaliteit.
- De kosten van maatregelen die nodig zijn om nieuwe infrastructuur, bedrijvigheid en woonontwikkelingen in te passen in het watersysteem, waaronder de aanleg en het beheer van voorzieningen voor infiltratie, buffering, waterafvoer en bescherming tegen wateroverlast.
- De maatschappelijke kosten van niet-handelen, waaronder de schade ten gevolge van droogte en wateroverlast.[7]

Waar synergieën niet volstaan, moeten deze en andere aandachtspunten – met respect voor het goed functioneren van het watersysteem als ecologische ondergrens – transparant tegenover elkaar worden afgewogen om te komen tot onderbouwde keuzes.

[5] **Voorzie een ruimtelijke begroting die *science based* is en een bijhorende impactanalyse**. Het beleidskader bevat veel ambities, onder meer inzake sponsdoelen, natte natuur, meanders en groenblauwe infrastructuur, maar de ruimtelijke impact van deze ambities is onvoldoende gekwantificeerd. Sommige ambities zijn weliswaar individueel gekwantificeerd, maar het beleidskader maakt onvoldoende duidelijk wat het cumulatieve effect zal zijn op bepaalde vormen van landgebruik. De raden vragen om de impact van deze ambities grondiger uit te werken in het beleidskader. Breng in eerste instantie de benodigde ruimteclaims en hun impact op het bestaande landgebruik in kaart, en verduidelijk in tweede instantie welke instrumenten zullen worden ingezet om de ambities te verwezenlijken.

De raden beseffen dat niet alle ruimtelijke ambities even gemakkelijk te begroten zijn, zeker wanneer functies met elkaar worden verweven. Groenblauwe infrastructuur en watervoorzieningen hoeven immers niet steeds in monofunctionele gebieden te worden afgebakend, maar kunnen worden geïntegreerd in uiteenlopende ruimtelijke bestemmingen. Die verweving neemt echter niet weg dat de aanleg ervan binnen die bestemmingen ruimte inneemt en de netto beschikbare ruimte voor andere activiteiten verkleint.

De ruimtevraag moet, voor zover mogelijk, op hoofdlijnen worden geraamd, zodat een eerste overzicht ontstaat van de ruimtelijke noden en de impact van de ambities. Daarbij moet de begroting onderscheid maken tussen de bruto beschikbare ruimte en de netto ruimte die overblijft voor de beoogde activiteiten. De cumulatie van

[7] Daarbij kunnen onder andere de cijfers in volgende studie relevant zijn: IMDC-De Vlaamse Waterweg - Wat-als-simulatie Vlaanderen met neerslag juli 2021 (link: https://www.vlaamsewaterweg.be/sites/default/files/wat-als_analyse_simulatie_vlaanderen_-_rapport.pdf)

ruimteclaims kan het verschil tussen beide vergroten en de bruto ruimtevraag van harde functies doen toenemen wanneer dezelfde netto gebruiksruimte behouden moet blijven. De raming moet steunen op wetenschappelijke inzichten en expliciete aannames, zodat navolgbaar is hoe de ambities van het beleidskader worden vertaald naar de benodigde ruimte. Waar functies worden verweven, moet de ruimtevraag bovendien driedimensionaal worden benaderd, met aandacht voor ruimtegebruik in de hoogte en de diepte. Deze ruimtelijke begroting van de ambities van het beleidsplan mag niet tot gevolg hebben dat de tijdige uitvoering van reeds uitgezette oppervlaktedoelstellingen wordt vertraagd.

[6] **Benader waterbeschikbaarheid ook als ruimtelijke ontwikkelingskans**. De raden vragen om bij het mee sturend maken van waterbeschikbaarheid voor ruimtelijke ontwikkelingen, waterbeschikbaarheid niet enkel te benaderen als een beperkende ruimtelijke randvoorwaarde, maar evenzeer als een ruimtelijke ontwikkelingskans. Dit kan door ruimte te voorzien om water lokaal op te vangen, te infiltreren, te bufferen, op te slaan en te hergebruiken. Zeker in gebieden waar verdichting wordt nagestreefd, vraagt dit om tijdige keuzes over de benodigde private, collectieve en publieke infrastructuur. Benut daarbij ook koppelkansen tussen functies en gebieden door watervraag en -aanbod ruimtelijk met elkaar te verbinden, bijvoorbeeld door opgevangen of beschikbare waterstromen waar mogelijk ter beschikking te stellen van functies met een watervraag en de nodige ruimte voor opvang, opslag en transport te verzekeren.

[7] **Voorzie een volwaardige koppeling met de doelen voor waterkwaliteit**. In hun advies over de conceptnota vroegen de raden om in het BRV voldoende de koppeling te maken met waterkwaliteitsdoelstellingen en meer specifiek om het beleidskader water te koppelen aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de stroomgebiedsbeheerplannen.[8]

De raden zijn tevreden dat de relatie met waterkwaliteit op verschillende plaatsen in het beleidskader terugkomt.[9] Zij menen dat de coherentie tussen de waterkwaliteitsdoelstellingen en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen beter kan. Het beleidskader moet verduidelijken hoe het kan bijdragen aan de ruimtelijk relevante opgaven uit de stroomgebiedsbeheerplannen en hoe de afstemming met opeenvolgende planperiodes wordt verzekerd.

De raden verwijzen tevens naar hun advies over de derde stroomgebiedbeheerplannen, waarin zij de realisatie van het BRV naar voren schoven als een cruciale hefboom voor het behalen van de waterdoelstellingen.[10] Het beter benutten van het bestaande ruimtebeslag en het maximaal vrijwaren van de open

[8] §43 en §39 – Minaraad en SERV (2025) Advies Conceptnota BRV.

[9] Voorbeelden: Onder 1.2.2. wordt de link gelegd tussen ontharding. infiltratie, piekafvoer naar de riolering, overstorten en waterkwaliteit (p. 4). Onder 1.2.3. wordt de link gelegd tussen sponslandschappen uitspoeling van nutriënten en waterkwaliteit. Onder 2. Worden plannen vermeld die een relatie hebben met waterkwaliteit. Onder 3.1.5. wordt de relatie gelegd tussen het bestaand ruimtebeslag maximaal benutten en de kostenbesparing die kan worden gerealiseerd op de aanleg en onderhoud van waterinfrastructuur.

[10] Minaraad, SALV en SERV (2021) – Advies derde stroomgebiedbeheerplannen, §2.

ruimte zijn daarbij essentieel, aangezien de wijze waarop de ruimte wordt gebruikt en ingenomen in belangrijke mate de kostprijs van het waterzuiverings-, overstromings- en droogtebeleid bepaalt. Daarnaast kan gerichte ontharding noodzakelijk zijn als onderdeel van een proactief droogtebeleid dat gericht is op het aanvullen van de grondwatervoorraden. Waterkwaliteit is tevens belangrijk om de nodige ruimte voor water te kunnen combineren met landbouwgebruik of natuurdoelstellingen. Overigens is groenblauwe infrastructuur belangrijk als buffer, en voor het bereiken van de hydromorfologische doelen van de KRW.[11]

Naast de relatie met de KRW en de SGBP verdient ook de samenhang met de doelen van de Natuurherstelverordening aandacht. Een geïntegreerde aanpak biedt synergieën: hydromorfologisch herstel en het herstel van natuurlijke rivierconnectiviteit en overstromingsvlakten kunnen worden verbonden met de verbetering van de waterkwaliteit en de realisatie van de waterkwantiteitsdoelstellingen.[12] Daarbij moet oog zijn voor de samenhang van het BRV met de doelstellingen van de Natuurherstelverordening inzake stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking. Natuurherstel moet immers niet alleen buiten het stedelijk gebied worden gerealiseerd, maar ook door bijkomend groen en bomen binnen stedelijke ecosysteemgebieden, in samenhang met de ruimtelijke opgaven voor verdichting en water.

1 Instrumentarium

[8] **Ambities vragen daadkrachtige inzet van beschikbaar instrumentarium**. Veel zaken in het beleidskader zijn momenteel nog vrijblijvend geformuleerd, hetgeen wordt geïllustreerd door het veelvuldig gebruik van termen als ‘stimuleren’, ‘onderzoeken’ en ‘evalueren’.[13] De raden onderstrepen dat om de vooropgestelde doelen te bereiken, een daadkrachtige inzet nodig is van het beschikbaar instrumentarium, dat verder gaat dan stimulatie en onderzoek.

Bovendien zijn concrete resultaten afhankelijk van de doorvertaling en uitvoeringscapaciteit. Terwijl de richting van verandering positief is, is erg onduidelijk of de snelheid ervan voldoende zal zijn om tijdig de doelen te bereiken. Die snelheid zal afhangen van:

- de manier waarop de afweging van de verschillende doelstellingen en principes in concrete gevallen tegen elkaar zal gebeuren;
- de kracht van de aangekondigde instrumenten;
- de capaciteit bij de overheden en de actoren, om processen uit te voeren;
- de snelheid en robuustheid van plannings- en vergunningsprocessen;
- de handhaving;

[11] Minaraad en SERV (2025) Advies Conceptnota BRV, §39.

[12] Zie onder meer: §51 van Minaraad, SERV, SARO en SALV (2024) – Advies over de implementatie van de Natuurherstelverordening.

[13] ‘*Stimuleren*’ komt als woord 16 keer voor in het beleidskader water, ‘*onderzoeken*’ 13 keer en ‘*evalueren*’ 7 keer.

– de beschikbare financiële middelen.[14]

[9] **Realiseer de waterdoelstellingen daar waar aangewezen via een gebiedsgerichte aanpak en maatwerk.** De raden benadrukken dat de keuze van maatregelen in veel gevallen moet afgestemd worden op de kenmerken van het watersysteem, de bodem, het ruimtegebruik en de aanwezige maatschappelijke functies. Een gebiedsgerichte aanpak maakt het mogelijk om waterdoelstellingen effectief te realiseren en tegelijk rekening te houden met de lokale context. Voor deze gebiedsgerichte aanpak kan gekeken worden naar de wijze waarop waterzekerheidsdoelstellingen momenteel worden vertaald naar operationele sponsdoelen voor A1-gebieden. Dit betekent niet dat een gebiedsgerichte aanpak in alle gevallen de uitgangspositie hoort te zijn: in sommige gevallen is een meer centrale aanpak juist aangewezen. Het ecohydrografische systeem moet daarbij de basis vormen om te bepalen welke aanpak is aangewezen. Bovendien moet er in deze context op worden gewezen dat vele gebieden in Vlaanderen niet het voorwerp zullen uitmaken van een lokale Blue Deal coalitie. Voor deze gebieden is het van belang dat een centrale aanpak nog steeds waterhuishoudingswinsten tracht te realiseren.

De raden vragen bovendien om na evaluatie de lokale blue deals verder uit te rollen.

[10] **Zet grondmobiliteit daadwerkelijk, gericht en proportioneel in om overstromingsgevoelige gebieden te vrijwaren.** De raden onderschrijven de intentie in 3.1.1 om overstromingsgevoelige gebieden te vrijwaren en bijkomende bebouwing te vermijden. Zij benadrukken het belang van een voortvarende uitwerking én daadwerkelijke inzet van instrumenten om gebieden waar bebouwing en de noden van het watersysteem onverenigbaar zijn, bouwvrij te houden en ruimte voor waterberging te creëren. Zij verwijzen daarbij tevens naar hun eerder advies waarin wordt gewezen op het belang van de doorwerking van overstromingskaarten in het ruimtelijk beleid en bij de realisatie van de doelstellingen van het BRV.[15]

[11] **Stem het ruimtelijk instrumentarium af op de uitvoering van hydrologisch herstel**. De transformatie naar een robuuste open ruimte en sponslandschappen vergt naast passende bestemmings- en grondmobiliteitsinstrumenten ook de feitelijke inrichting op het terrein. Inrichtingsmaatregelen voor waterberging en hydrologisch herstel (zoals reliëfherstel, hermeandering of kleinschalige peilgestuurde ingrepen) ondervinden in de praktijk echter regelmatig vertraging door de samenloop van diverse sectorale vergunningsplichten en procedures. In actie 3.4.3 van het beleidskader kondigt de Vlaamse Regering aan de realisatie van groenblauwe infrastructuur te willen versnellen via vlottere regelgeving en procesafstemming.

De raden onderschrijven deze beleidskeuze en vragen de Vlaamse Regering om bij de operationalisering hiervan aan te sluiten bij de recente knelpunteninventarisatie van de CIW-werkgroep rond hydrologisch herstel.[16] Dit vergt een betere procedurele

[14] Minaraad en SERV (2025) – Advies Conceptnota BRV, §46.

[15] Minaraad, SERV en SALV (2021) – Advies wijzigingen waterwetgeving, §21.

[16] CIW (2024) - Juridische knelpunten voor hydrologisch herstel (Link).

afstemming binnen de omgevingsvergunningverlening, een pragmatische toepassing van het Vrijstellingenbesluit voor kleinschalige water- en bodemingrepen gericht op het algemeen belang, en een proportionele behandeling van projecten die beogen de sponswerking van het watersysteem te herstellen.

[12] **Verduidelijk de afweging van waterbeschikbaarheid bij bedrijfsontwikkelingen**. De raden volgen dat voor nieuwe waterintensieve activiteiten waterbeschikbaarheid een belangrijke afwegingsfactor vormt. Voor andere economische activiteiten menen zij dat het criterium van waterbeschikbaarheid niet automatisch mag leiden tot uitsluiting van economische activiteiten.

De raden vragen dan ook om in het beleidskader te verduidelijken hoe waterbeschikbaarheid als 'mee sturend' principe doorwerkt voor bestaande bedrijven, uitbreidingen, reconversies, moderniseringsinvesteringen en verduurzamingsprojecten. Zij vragen daarbij om een oplossingsgerichte en proportionele afweging, waarbij eerst de mogelijkheden van waterefficiëntie, waterhergebruik, buffering, alternatieve waterbronnen en compenserende maatregelen worden onderzocht.

[13] **Maak duurzaam grondwaterbeheer concreet**. De bescherming van grondwater komt aan bod in het beleidskader.

De raden staan achter de ontwikkeling van een 'modelinstrumentarium' dat inzicht moet geven in het cumulatieve effect van grondwatergebruik, in het bijzonder in het licht van klimaatverandering.[17] Zij vragen evenwel om de inzichten verworven door dit instrumentarium te vertalen naar concreet beleid, om duurzaam grondwaterbeheer te garanderen.

[14] **Verbeter de handhaving**. De raden wezen eerder al op een aantal horizontale aspecten inzake omgevingshandhaving: het belang van *compliance promotion*, proactieve dialoog met rechtsonderhorigen, het tegengaan van (onaanvaardbare) milieu- en ruimtelijke effecten en/of het herstellen van die effecten. Meer specifiek vroegen ze aandacht voor de handhaving op ruimtelijke aspecten in het waterbeleid, zoals onvergunde ophogingen in overstromingsgebieden, het verwijderen van kleine landschapselementen, constructies in oeverzones en de doorwerking van voorwaarden uit de watertoets en de hemelwaterverordening in de omgevingsvergunningen. Daarbij steunden de raden een strenger toezicht op de onderbouwing van omgevingsvergunningaanvragen, en drongen ze aan om de criteria bij de verplichte keuring van de privéwaterafvoer aan te passen, en om herstelmaatregelen op te leggen voor wie niet in orde is.[18]

De raden vragen om daarbij de besturen te ondersteunen met voldoende expertise en capaciteit voor vergunningverlening en handhaving. Daarnaast vragen de raden om gewestelijke onthardingssubsidies te koppelen aan een sluitend lokaal handhavingsbeleid. Tot slot vragen zij om in het beleidskader de rol van

[17] Zie: 3.1.7 Waterbeschikbaarheid mee sturend maken (p. 19 BK 'Ruimte voor water').

[18] Minaraad en SERV (2025) – Advies Conceptnota BRV, §45.

provinciebesturen als handhaver te erkennen en te verstevigen zodat zij kunnen optreden als herstelinstantie. Daarbij stipuleren zij dat een strenger handhavingsbeleid gepaard moet gaan met duidelijke regels en het vermijden van verschillende regels over provincies en gemeenten heen. Een gebrek aan transparantie bemoeilijkt namelijk de handhaving.

2 Ontharding

[15] **Algemeen**. "*De strategische visie streeft ernaar om de verhardingsgraad van het ruimtebeslag ten laatste tegen 2050 opnieuw op het niveau van 2015 te brengen. Daarnaast wordt ernaar gestreefd dat tegen 2040 netto 4.000 ha onthard is op percelen van zonevreemde woningen en bedrijven binnen de bestemmingen landbouw, natuur en bos t.o.v. 2025.*"[19]

De raden staan achter de doelstellingen om tegen 2050 de verhardingsgraad binnen het ruimtebeslag terug te brengen tot het niveau van 2015 en tegen 2040 netto 4.000 ha te ontharden ten opzichte van 2025 op percelen van zonevreemde woningen en bedrijven binnen landbouw-, natuur- en bosbestemmingen. Zij zijn echter niet bekend met de oorsprong van voormelde 4.000 ha en vragen om dit cijfer te onderbouwen.

[16] **Zet ontharding gericht in waar zij de grootste meerwaarde biedt.** De raden onderschrijven het belang van ontharding om de infiltratie en waterberging te versterken en tegelijk bij te dragen aan verkoeling, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Ontharding is daarbij geen doel op zich, maar een middel om deze doelstellingen te realiseren. De mate waarin erop moet worden ingezet, vraagt daarom om een gebiedsgerichte afweging. Uit een studienota van 2021 in opdracht van de Minaraad[20] blijkt dat een gerichte ontharding – waarbij rekening wordt gehouden met het functioneren van het watersysteem – een aanzienlijk groter effect heeft dan een niet-gerichte ontharding. Rekening houden met het functioneren van het watersysteem betekent onder andere dat wordt gefocust op onthardingen op hoger gelegen gronden en op locaties met een hoge afstroming. Onthardingen in zones met een lagere infiltratiecapaciteit of hogere gemiddelde grondwaterstanden hebben dan weer een lager effect op de totale infiltratie.[21]

Bij grote onthardingsprojecten menen de raden dat bovenstaande principes in acht moeten genomen worden, om de grootste omgevingswinst te kunnen realiseren. Dit neemt uiteraard niet weg dat iedere kleine ontharding een kleine winst oplevert. Om deze kleine winsten te kunnen innen, is het nodig dat er bij het brede publiek een *mindshift* plaats vindt waarbij wordt onthard waar mogelijk en zuinig wordt omgegaan met verhardingen.

Een zekere mate aan verharding kan niettemin noodzakelijk zijn voor de bereikbaarheid, veiligheid en het gebruik van gebouwen en terreinen, of samenhangen

[19] P. 19 BK 'Ruimte voor water'.

[20] Dirk Vrebos, Jan Staes (2021) *Studienota groenblauwe netwerken en strategisch plan waterbevoorrading* (link).

[21] Dirk Vrebos, Jan Staes (2021) *Studienota groenblauwe netwerken en strategisch plan waterbevoorrading* (link), p. 48-49.

met beleidsmatig gewenste verdichting. Alles in acht genomen, vragen de raden daarom om ontharding prioritair in te zetten waar zij technisch en ruimtelijk aangewezen is en de grootste bijdrage kan leveren aan de waterhuishouding en andere omgevingsdoelstellingen. De raden vragen om de focus op zonevreemde ontharding aan te vullen met een gerichte inzet op locaties waar ontharding de grootste meerwaarde biedt voor infiltratie en waterberging, met blijvende aandacht voor zuinig ruimtegebruik in de gehele open ruimte.

Wanneer op basis van die afweging wordt gekozen om bestaande verharding te behouden of bijkomende verharding toe te staan, moeten de negatieve effecten op infiltratie en afstroming zoveel mogelijk worden vermeden of beperkt, bijvoorbeeld via waterdoorlatende verharding, infiltratiezones, buffering, vergroening en hergebruik van hemelwater.

[17] **Stem de wateraanpak vooraf af op geplande verdichting.** Om te vermijden dat de aanpak van de waterproblematiek pas bij individuele vergunningsaanvragen wordt uitgewerkt en daardoor beleidsmatig gewenste verdichtingsprocessen belemmert, vragen de raden specifieke aandacht voor gebieden waar verdichting en bijkomende bebouwing worden voorzien. Lokale besturen moeten vooraf bepalen hoe de ruimtevraag voor water gespreid zal worden tussen privaat en openbaar domein, welke aangepaste openbare en collectieve infrastructuur in deze gebieden nodig is en hoe de gekozen aanpak doorwerkt in de behandeling van latere vergunningsaanvragen. Die overkoepelende aanpak moet ook voorkomen dat opeenvolgende ontwikkelingen de beschikbare infiltratiecapaciteit zodanig beperken dat de resterende percelen moeilijk of niet meer bebouwbaar zijn. Daarbij kan onder meer worden ingezet op groenblauwe infrastructuur, collectieve buffering en een gescheiden rioleringsstelsel. Bovendien kan het behoud en de versterking van stedelijke groene ruimte een rol spelen bij het verbinden van de realisatie van waterdoelstellingen met verdichting.[22] Daarenboven vereisen de doelstellingen van de NHV wat stedelijk gebied betreft de realisatie van bijkomende natuur, wat een aangepast waterbeheer vereist.

[18] **Maak duidelijke keuzes over de instrumenten voor ontharding en infiltratie.** De raden stellen vast dat verschillende cruciale acties voorlopig beperkt blijven tot onderzoeken, evalueren of stimuleren[23], terwijl de verhardingsgraad blijft toenemen. Zij vragen daarom om deze onderzoeken en evaluaties snel uit te voeren en – indien gewenst op basis van de resultaten en eventuele urgentie – zonder vertraging te vertalen naar concrete acties. Zij doen zelf volgende voorstellen:

[22] In hun advies over het Natuurherstelplan, benadrukten de raden reeds het belang van stedelijke natuur bij de implementatie van ruimtelijk beleid. Zie: Minaraad, SERV, SALV en SARO (2026) – Advies Ontwerp-Natuurherstelplan, §34.

[23] Zie onder 3.2. "De verharding in balans houden": 3.2.2. "*We evalueren en sturen het vergunningenbeleid bij met het oog op meer impact op verhardingstoename rekening houdend met de administratieve last*", 3.2.3. "*Onderzoek naar de wenselijk en mogelijke contouren van een verhardingscompensatie*". 3.2.4.: "*We onderzoeken de mogelijkheid om lokaal meer vat te krijgen op bijkomende verharding.*", 3.2.5. "*Onderzoeken van stimulerende mechanismen om de evolutie van de verhardingsgraad in balans te houden*", 3.2.4: "*We steunen en stimuleren gemeenten voor hun handhavingsbeleid op illegale verharde oppervlaktes.*".

- Voorzie tussentijdse **opvolgings- en evaluatiemomenten** vóór de doelstellingen voor 2040 en 2050. Deze evaluatiemomenten dienen consequent te worden gemonitord op nettoresultaten via officiële, jaarlijkse bodemafdekkingskaarten.
- Het beleidskader voorziet in een onderzoek naar de wenselijkheid en de mogelijke contouren van een **verhardingscompensatie**.[24] Over de wenselijkheid van de invoering hiervan bestaat er geen eensgezindheid tussen de raadsleden.
    - Sommige raadsleden vragen om wat dit betreft niet te talmen en snel over te gaan tot de invoering van dit instrument. Zij doen daarbij het voorstel om te voorzien in een verhardingscompensatie van ten minste 1,5 m^2 kwalitatieve ontharding of vergroening per 1 m^2 nieuwe verharding. Zij menen daarenboven dat bij het onderzoek naar een verhardingscompensatie het Europese *avoid-reuse-minimise-compensate*-principe moet gehanteerd worden. Waar bijkomende omvangrijke verharding om technische of bedrijfseconomische redenen onvermijdelijk is en ter plaatse niet kan worden opgevangen, kan – naar analogie met boscompensatie – een financiële bijdrage in een BRV-fonds of gemeentelijk groenfonds onderzocht worden voor collectieve buffering of openruimte-ontharding in hetzelfde stroomgebied. Daarnaast blijft een duidelijke voorbeeldrol van de overheid op het openbaar domein (zie actie 3.2.8) belangrijk, met een vaste netto-onthardingsambitie bij integrale heraanleg van wegenis en afbouw van functieloze verharding.
    - Andere raadsleden kanten zich tegen de invoering van een generieke verhardingscompensatieregeling. Het is nog onduidelijk wat de compensatie concreet zou inhouden en hoe ze rekening zou houden met de uiteenlopende functies en activiteiten van initiatiefnemers.

      Ook gewenste ontwikkelingen, zoals infrastructuurwerken, energievoorzieningen, verdichting en verweving, kunnen bijkomende verharding vergen. Dat geldt ook voor projecten binnen het bestaande ruimtebeslag, dat zowel verharde als onverharde oppervlakten omvat. Een onderneming die haar activiteiten op een bestaande site bundelt en inzet op verkeersveiligheid, kan bijvoorbeeld extra laad- of manoeuvreerruimte nodig hebben. Bijkomende verharding kan ook voortvloeien uit veiligheids- of milieuvoorschriften. Een generieke compensatieplicht zal zo investeringen op bestaande sites, die bijdragen aan de bouwshift, ontmoedigen.

      Verder wijzen zij op de ongelijke behandeling van bestaande en nieuwe verhardingen: wie bijkomende verharding aanlegt, zou moeten compenseren, terwijl bestaande verharding buiten de regeling blijft. De compensatieplicht hangt hoofdzakelijk af van het moment waarop iemand een omgevingsvergunningsaanvraag voor het aanleggen van bijkomende verhardingen indient. De regeling mag geen verdoken afkoopregeling worden die de kosten van een gebiedsgerichte of zelfs Vlaamse onthardingsopgave

[24] P. 21 BK: "*3.2.3.: Onderzoek naar de wenselijk en mogelijke contouren van een verhardingscompensatie*."

op die individuele initiatiefnemer afwentelt. Daarbij moeten de middelen worden ingezet met het oog op ontharding met de hoogste milieuwinst.

Ook voor de initiatiefnemer moet duidelijk zijn welke milieuwinst de compensatie oplevert. De impact van verharding hangt af van de plaatselijke bodem, afwatering en het overstromingsrisico. Eenzelfde oppervlakte elders ontharden verhelpt een lokaal waterknelpunt daarom niet noodzakelijk. Bij een financiële bijdrage hangt de milieuwinst bovendien af van de beschikbaarheid van geschikte locaties, van een tijdige uitvoering en van de vraag of de bijdrage daadwerkelijk bijkomende ontharding mogelijk maakt.

– Het beleidskader voorziet in een onderzoek naar **stimulerende mechanismen om de evolutie van de verhardingsgraad in balans te houden**.[25] De raden stellen voor om bij dit onderzoek de mate van effectiviteit van ontharding mee in acht te nemen (zie *supra*, §16) en de eventuele maatregelen die hieruit voortvloeien hierop af te stemmen.

  Wat betreft het invoeren van een **infiltratiebonus** – als een van de mogelijke potentiële stimulerende mechanismen – is er geen eensgezindheid over de wenselijkheid en de haalbaarheid daarvan tussen de raadsleden.

  - Sommige raadsleden menen dat een dergelijke bonus reeds voldoende is onderzocht in binnen- en buitenland[26] en pleiten hierom voor een spoedige invoering.
  - Andere raadsleden zijn deze bonus niet genegen wegens het – al dan niet indirect – afstraffende karakter ervan.

  De raden zijn het wel eens over de noodzaak van een structurele en planmatige aanpak om te komen tot de beoogde gedragswijziging bij de doelgroepen. Daarbij is het belangrijk dat deze bonus een sturend en geen financierend karakter heeft. Dit kan onder meer verzekerd worden door in te zetten op communicatie en ondersteuning[27].[28]

3 Natte natuur

[19] **Concretiseer de doelstellingen voor natte natuur en veenherstel.** De raden vragen om het programma natte natuur te verbinden aan een duidelijk uitvoeringskader voor het herstel en de kwaliteitsverbetering van natte natuur, met expliciete aandacht voor de bescherming en het herstel van veenbodems op basis van de Vlaamse veenkartering. Wat betreft deze Vlaamse veenkartering – die is opgesteld met *digital soil monitoring*-technieken – menen de raden dat deze technieken idealiter worden

[25] P. 21-22 BK Water.

[26] In Berlijn bestaat er momenteel een hemelwaterheffing: deze heffing wordt berekend op basis van het bebouwde en verharde oppervlak van waaruit het regenwater in het openbare rioolstelsel wordt geloosd. In 2022 bracht de CIW een onderzoek uit naar de randvoorwaarden, mogelijke instrumenten, kosten en baten van het invoeren van een infiltratiebonus. Daaropvolgend werkte VLARIO een aanpak uit voor de financiële en inhoudelijke onderbouwing van de infiltratiebonus voor particulieren en bedrijven. Dit resulteerde in 2024 in een nota waarin voor de invoering van een infiltratiebonus in Vlaanderen werd gepleit.

[27] Zie: CIW (2022) Onderzoek naar de haalbaarheid en de noodzakelijke randvoorwaarden van de infiltratiebonus (link).

[28] Minaraad en SERV (2022) – Advies tariefstructuur drinkwaterfactuur, p. 18.

aangevuld met bodemstaalnames om meer zekerheid te genereren over de aanwezigheid van veen.

Ze vragen ook om de doelstelling van 20.000 ha tegen 2030 te realiseren en te verduidelijken hoe deze zich verhoudt tot andere ruimtelijke doelstellingen, het natuurherstelbeleid en het landbouwbeleid, onder meer inzake veengebieden en blijvend grasland. Daarnaast vragen de raden om te verduidelijken hoe deze ruimtelijke realisatie op gebiedsniveau wordt afgestemd op andere ruimtelijke opgaven zoals het natuurherstelbeleid en het landbouwbeleid. Tot slot vragen de raden om binnen het programma natte natuur ook aandacht te besteden aan de mogelijke aanpak na 2030.

[20] **Onderbouw de ruimtelijke keuzes en voorzie een gericht flankerend beleid.** De raden vragen om in gebiedsgerichte processen zowel de hydrologische kosten (opbrengstverliezen van gewassen) en baten van vernatting (zoals droogtebestendigheid en grondwateraanvulling) als de mogelijke gevolgen voor het bestaande en aangrenzende landgebruik transparant in beeld te brengen. Zij vragen tevens om de herstelmogelijkheden binnen bestaande groene bestemmingen volop te benutten en in de aangrenzende vallei- en brongebieden te onderzoeken waar meervoudig ruimtegebruik en extensief beheer effectief verenigbaar zijn met het bereiken van de beoogde hydrologische en ecologische doelstellingen, alvorens tot een exclusieve natuur- of waterfunctie over te gaan. Tenslotte vragen ze om de instrumenten voor grondmobiliteit (zoals grondenbanken, kavelruil en bedrijfsverplaatsing) en het flankerend beleid verder uit te werken, met aandacht voor rechtszekerheid, gerichte vergoedingen bij aantoonbare waardevermindering en een billijke beloning voor ecosysteemdiensten.

[21] **Betrek eigenaars en beheerders vroegtijdig en verzeker het blijvende beheer**. De raden vragen om landbouworganisaties, natuurverenigingen, individuele private eigenaars en Landelijk Vlaanderen van bij de opmaak van de gebiedsgerichte projecten te betrekken. Daarbij is het belangrijk dat niet alleen aandacht uitgaat naar de inrichting, maar ook naar duidelijke afspraken over het blijvende beheer, zoals via aangepaste beheerplannen, de financiering, de monitoring en de verantwoordelijkheden. De raden benadrukken tevens dat rekening moet worden gehouden met meer extreme droogteperiodes en de mogelijke gevolgen daarvan voor zowel reeds vernatte als nog te vernatten gebieden, waaronder het risico op uitdroging van organisch materiaal en een verhoogd brandgevaar.

4 Financiering

[22] **Maak de vergoeding van ecosysteemdiensten concreet.** De raden verwelkomen de intentie om het leveren van ecosysteemdiensten te stimuleren als onderdeel van nieuwe verdienmodellen voor land(schaps)bouwers[29] (actie 3.3.2.), maar vragen om te verduidelijken via welke instrumenten, vergoedingen en contractmodellen dit zal

[29] Voor de raden zijn land(schaps)bouwers bijvoorbeeld landbouwers, private eigenaars, natuurverenigingen…

gebeuren en welke financiering daarvoor beschikbaar is. Wanneer van land(schaps)bouwers bijkomende diensten ten behoeve van het algemeen belang worden verwacht, moeten daar passende en voldoende zekere vergoedingen tegenover staan. Deze vergoedingen gelden uitsluitend voor inspanningen die verder gaan dan de geldende basiskwaliteitseisen en zorgplicht, onder meer inzake erosie en waterkwaliteit.

De raden vragen onder andere ook vrijwillige overeenkomsten met land(schaps)bouwers volwaardig te benutten wanneer daarmee de beoogde waterdoelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Voor tijdelijke waterberging op bijvoorbeeld landbouwgrond kan worden gewerkt met een vaste jaarlijkse vergoeding voor het beschikbaar houden van de bergingscapaciteit en een variabele vergoeding naargelang de effectieve inzet. Maak daarbij duidelijke afspraken over de vergoeding van de geleverde ecosysteemdienst en van het eventuele waardeverlies en de economische schade.

[23] **Leg het verband met het uitwerken van een kader voor gemengde financiering en het stimuleren van publiek-private samenwerking**. De raden vragen om structurele financiering te verzekeren voor de verwerving, inrichting en het blijvende beheer van natte natuur en groenblauwe infrastructuur. Verduidelijk daarbij hoe het in actie 3.1.6 bedoelde kader voor gemengde financiering en publiek-private samenwerking hieraan zal bijdragen.

[24] **Raam de vergoedingskosten van de ruimtelijke transitie en denk na over de financiering.** De raden vragen om de globale budgettaire impact van de vergoedingsverplichtingen bij de uitvoering van het BRV te ramen en hiervoor een sluitende financiering te voorzien, met aandacht voor zowel eigenaars- als gebruikersschade. Bij het neutraliseren van bouwmogelijkheden mag niet zonder meer worden aangenomen dat nevengeschikte functies, naar analogie met de WORG's, een financieel goedkopere piste vormen dan herbestemming naar één hoofdfunctie. Ook daarbij kunnen immers vergoedingsverplichtingen ontstaan. Breng tevens de mogelijke vergoedingsgevolgen van een latere herbestemming of tijdelijke bouwverboden in beeld.

5 Overige aanbevelingen

[25] **Hervorming beheer onbevaarbare waterlopen is urgent.** In de conceptnota voor het BRV werd de intentie geuit om door middel van acties in het beleidskader water "*een vereenvoudiging in de governance van het operationeel waterbeheer van de onbevaarbare waterlopen*" te realiseren. Dit komt niet terug in het voorliggende beleidskader water. De raden vragen[30] om het BRV in te richten op een wijze die maakt dat deze hervorming nodig en mogelijk is. Deze aanbeveling sluit namelijk aan bij wijziging van het denkkader van "waterloopbeheer" naar "watersysteembeheer".

[30] Advies Minaraad en SERV (2025) – Conceptnota BRV, §44 en Advies Minaraad (2024) – De hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen.

Bibliografie

- College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (2026), *Water en bodem als basis: 12 lessen uit de regio*.
- CIW (2022) *Onderzoek naar de haalbaarheid en de noodzakelijke randvoorwaarden van de infiltratiebonus*.
- CIW (2024), *Juridische knelpunten voor hydrologisch herstel*.
- IMDC en De Vlaamse Waterweg (2022), *Wat-als-simulatie Vlaanderen met neerslag juli 2021*.
- Minaraad, SALV en SERV (2021), *Advies derde stroomgebiedbeheerplannen*.
- Minaraad, SERV en SALV (2021), *Advies wijzigingen waterwetgeving*.
- Minaraad en SERV (2022), *Advies tariefstructuur drinkwaterfactuur*.
- Minaraad (2023), *Advies actualisering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021–2030, deel LULUCF*.
- Minaraad, SERV, SARO en SALV (2024), *Advies over de implementatie van de Natuurherstelverordening*.
- Minaraad (2024), *Advies over de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen*.
- Minaraad en SERV (2025), *Advies conceptnota BRV*.
- Minaraad, SERV, SALV en SARO (2026), *Advies Ontwerp-Natuurherstelplan*.
- VLARIO (2024), *Nota invoering infiltratiebonus Vlaanderen*.
- Vrebos, Dirk en Staes, Jan (2021), *Studienota groenblauwe netwerken en strategisch plan waterbevoorrading*.